

Spolia mundi

Jacques Schreurs

bron

Jacques Schreurs, *Spolia mundi*. Het Spectrum, Utrecht / Brussel 1949

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/schr014spol01_01/colofon.php

© 2015 dbnl / erven Jacques Schreurs

De krekel op de harp

De krekel zong en zij werd boos:
'Wat sjirpt die harp weer troosteloos!'

En toen zij staakte met haar lied
Verroerden ook de snaren niet,

Maar maakte zij weer een begin
Dan zette meê de harp weer in.

't Werd onder wijzen nooit beslecht,
Hoe dit kraakeel werd bijgelegd.

Doch merkt van de moraal het slot:
Indien de mens niet zingt, zwijgt God.

Zó groot plezier heeft God in hem,
Dat Hij zich beeld maakt van zijn stem.

[I] Amsterdam

Amsterdam

I

Ik kwam naar Amsterdam gevlogen
 En heb voor stad en burgerij
 Voornaam het wijze hoofd gebogen
 Toen ik, als kuiken uit het ei,
 Op Schiphol uit de gondel stapte
 En beide voeten aan de grond
 De zilte lucht van Holland hapte
 Die voedzaam zijn zou en gezond.

Was 't wonder dat 'k, poëet van 't Zuiden,
 Mijn jachtroer ladend met kaneel,
 Op jacht toog naar de Drost van Muiden
 En herten joeg in zijn struweel
 Vóór ik, waar Breeroo dronk zijn gersten
 En Rembrandt zin schonk aan de waan,
 Deez' koopstad zag van weelde bersten
 En pluimen als een trotse zwaan
 Om Vondelen die Gijsbrecht dichtte:
 De held in 't harnas ener ziel
 Waarin de hemelen weerlichtten,
 Toen ruggelings hij zijn stad ontviel
 In Vondelen zijn fraaie handen?

O Amsterdam, o Amsterdam,
 Waar ergens kan men beter landen
 Dan in de schaduw van die stam,
 Waarvan de rijkbeladen takken
 Nu voor mij uitstaan in een lied
 Van torens, schepen en van rakken? -
 O Amsterdam, o blij verschiet!

II

'k Zag Amsterdam ontwaken,
 Maar traag en zonder heil;
 De rook steeg uit de daken
 Langbenig in het ijl';
 De wind liep door de straten,
 Een boot ging onder stoom;
 Dan hoorde ik zacht praten -
 Of had de gracht een droom?

Het nachtelijke water -
 De regen die er viel -
 Kreeg plas aan plas een klater
 En hier en daar een ziel
 Toen, als met melk gewassen,
 Nog in haar nachtjapon,
 De winterzon, de vlassen,
 Verscheen aan haar balkon

Om Amsterdam te groeten,
 Dat daarna, even grauw
 Van 't hoofd weer tot de voeten,
 Zijn slaap nog rekken wou;
 Want hoe men zich ook kersten',
 De dingen wend' of keer':
 Een Breeroo, zwaar van gersten,
 Ligt immer zwaar terneer;

Een Vondel die gebogen
 Ter Bank van Lening moet:
 Of die, met dikke ogen,
 De morgenstond begroet
 Of zich nog laat bedwelmen
 Door 't sprookje van haar goud,

Dat andere arme schelmen
Misschien nog wakker houdt?

Of Vos, die hooggeleerde
Maar moegeschreide man,
Ook 't licht niet liever weerde -
De gure dag niet - dan
Aldoor bij dorre boeken,
In droefheids nare ban,
De medicijn te zoeken
Die hij niet vinden kan?

Hier loopt de bruiloft tegen,
Daar weer dreigt een bankroet;
De liefde, te belegen,
Verloor haar laatste gloed;
Wat doet men in de regen
Soms met een ziel als roet?
De wolken gaan hun wegen -
Alleen de slaap is zoet!

Een stad slaapt op haar rimpels,
't Geweten op een frons;
Een kind slechts, zo iets simpels,
Slaapt helemaal op dons;
Aan Rembrandt knagen zorgen,
De Drossaert kwelt het spleen
En Huig de Groot zal morgen
Weer 't Recht geradbraakt zien.

Gun dus, uit hoeveel kelen
De luide haan al kraait,

Een stad als deez' de weelde
Dat zij zich nog eens draait
En grinnikt in haar laken,
Voor auto, trein en tram
Hun dollen kretten slaken
In 't algemeen tamtam.

III

Zie, wit als zuiver laken,
De hemelwaartse groei
Dier stengels uit de daken
Gestegen tot een bloei
Van, warrig uitgeplozen
En hemeldiep bevrozen
Op stam naast steile stam -
Die tuin van sneeuw en rozen:
De rook van Amsterdam.

IV

Onder het mistroostig pruilen
 Van een hemel mat van 't huilen -
 Amsterdam had geen gezicht
 En hield neus en oren dicht -
 Kwam een lach op kindervoeten,
 Kwam een lachen mij begroeten
 Uit een venster van tra-la:

Man met je harmonica,
 Moeder met je tinnen lepel,
 Toren met je grote klepel
 In je bronzen casserol:
 Vreugde, schenk me nog eens vol!

Sweelinck, die muziek gemaakt hebt
 Op het orgel (waarom staakt het?),
 Schipper in je wollen trui,
 Alle maagden van het Spui,
 Schilders, dichters en piraten
 Die je naam gaf aan de straten:
 Schenkt mij nog eens bovenmate -
 Vreugde, schenk mij nog eens vol!

Die zijn glazen parasol
 (Daar de lucht ons hier zo nat houdt)
 Boven 't edel hoofd der stad houdt:
 Campen heet hij; - vriénd, sta op
 Bij de eerste klepelklop
 Die 't Wilhelmus-van-ons-allen
 Uit het carillon doet vallen
 Dat van meester Vincent zwol:
 Vreugde, schenk mij nog eens vol!

Want gevuld zegt schier genoten;
Want een mens zijn ware grootte,
Vreugde, is maar een vingerhoed.
Vrienden mijn, verstaat dit goed!

Kerstmis in Amsterdam

Kerstavond I

Kerstavond in een volle tram
 Die, met gespat van blauwe vonken,
 Rijdt door het hart van Amsterdam
 In regen, mist en licht verdrongen...

De kost gaat voor de baat uit hier,
 Het staat geschreven op de huizen;
 Herodes zit verkleumd bij 't vier
 En die nu nog in boeken pluizen

Horen de misthoorn op het IJ;
 Maar op het veld waar vuren roken
 Blaast reeds de herder de schalmei
 En wordt een grote ster ontstoken

Boven de ootmoed van de Stal
 Die Rembrandt met zijn geest doorlichtte
 En waar de Bouwheer van 't heelal
 Zich in het stro een hemel stichtte...

Ik spie door de beslagen ruit
 En laat mij op de klanken dragen
 Van zuiver die verheven fluit
 - O Kerstnacht schoner dan de dagen -

Die de Amsterdammers blij van geest,
 Sinds jaar op jaar met haar Adeste,
 Ter kerke voert op 't hoge feest
 In Gijsbrechts eens, nu Vondels veste.

II *Kerstmacht*

Blaauwhoedenveem en Westertoren
 Hadden een samenspraak vannacht:
 De hemel heeft het kleen' verkoren
 En onze wanen min geacht;

Wat gij uit zee door trotse sluizen
 Aan schatten hier hebt saamgetast,
 Terwijl de weelde uit uw huizen -
 De wereld uit uw wallen wast,

De geur uit alle hemelstreken
 Langs grachten en langs rakken slaat:
 Wat is 't gemeten aan het teken,
 De ster, die aan uw voorhoofd staat?

Wat zeggen maten en getallen,
 Wat Bank en Beurs of poort en schans,
 Waar God zijn hemel sticht in stallen
 Met een stok hennen aan zijn trans,

Terwijl met baardige gezichten
 De blode lieden van het land,
 Bedremmeld hunne mutsen lichten
 Om 't wonder in een biezen mand?...

Blaauwhoedenveem en Westertoren
 Hadden een samenspraak vannacht:
 Slechts wie door ootmoed wordt herboren,
 Die is van 't hemelse geslacht.

III *Kerstmorgen*

De bloemen op 't balcon
Van het Centraal station
Zijn duister en verdord;
Het najaar maakte 't kort
Met heel de wufte beelden
Van zomerlijke weelden
En zinnelijke tooi
En dwong de ziel ter kooi
Bij nare winterzorgen;
Met iedre nieuwe morgen
In mijmerend beraad
Hetzelfde grauw gelaat
Der stad: die put van zuchten,
Dat orgel vol geruchten
Van druk en ongerief;
Met 's nachts dat steenmassief
Met kartelende lijnen,
Doorkorven met ravijnen
Waarin geen stem, geen licht,
Geen doel meer of gezicht
Dan hier en daar het staren
Van doelloos een lantaren
En 't schimmige gebaren,
Met soms een lange klacht,
Der dieren van de nacht...

Maar hoog in deze morgen
Ontheven aan haar zorgen
Staat het gelaat der stad
In trotse steen gevat
En koninklijk besneden

Boven de Heilige Stede,
Bij 't kleppen in haar nok
Van Gods geboorteklok
Om 't heugelijk mirakel,
Dat God ter wereld kwam
In 't hart van Amsterdam -
Zijn wieg nu en cenakel.

IV *Onnozele Kinderen*

Het kan een droom zijn en ook niet;
Wie toch betreedt met onderscheid
't Soms zeer éénbeeldig grensgebied
Van droom, vizioen en werk'lijkheid?

Vandaag, in 't hart van de Jordaan,
Staat daar opeens de Joodse Bruid,
Ziet radeloos van angst mij aan
En zegt: 'de schutters rukken uit!'

En uit het duister stak een lans
En vlood, als in zijn eigen klaart',
Het Kind met de geslachte gans
Voor sabel, trom en hellebaard.

Eén adempoois maar zonder aêm;
Dan zegt zij: 'ga, maar wees gezwind,
Herodes draagt nog steeds zijn naam,
Maar wie nu hard loopt, redt het Kind

En wie het Kind redt, redt zijn ziel!
Het wás een droom; maar niettemin:
Herodes greep ons bij de hiel -
En Rachels klacht slaapt nimmer in.

V *Het Plein*

Daar lag een klein en dartel plein
In 't hartje van de stad
Dat steeds, bij nat en zonnenschijn,
Zijn eigen glimlach had.

Een toren sloeg er het refrein;
De Tijd hield er geen stand
Maar was vergif noch medicijn,
Doch kostbaar in de hand.

Een volk dat uit Egypte trok
At daar zijn kruidig maal;
Maar zondebok blijft zondebok...
Het is een triest verhaal.

Nu ligt het ledig en onwijs
En ziet mij sprakeloos aan,
Maar 't bloed - dat spoor naar 't paradijs -
Dat bloed kleeft allen aan.

VI *Het Lied*

Het land ligt sneeuwwit uitgestrekt
En in de dag met vuur gevlekt
Verheft de stad haar horens
En beiert uit haar torens.

Zo is het sedert eeuw en eeuw:
Dezelfde dag, dezelfde sneeuw
En in die sneeuw die sporen
Die telkens zich verloren;

Maar ergens in dit wit gebied
Van sneeuw op sneeuw begint een lied:
Een Kind is ons geboren -
Welzalig die 't nu horen!

VII

Hebt, Amsterdam, gij plaats voor Drie
Waarvan niet één zijn bed betaalt?
'Mens, wend u schriftlijk tot d'Ailly!' ...

o, Lied, dat van de sterren daalt:
Er wás geen plaats; hoe zou 't ook zijn!
Gaat eeuwig al vóór ogenblik
En staat 't heelal vol hemelschijn:
De Stad verdrinkt in klokgetik.
Maar één - en die heet Bredero -
Die vreemd de stad is uitgedwaald,
Staat vragend met een handvol stro
In 't lied dat van de sterren daalt.

VIII *Oudejaarsavond*

De schepen op het IJ,
 De Tritons op hun horens
 En heel de clerezij
 Der stedelijke torens
 Beluiden 't oude jaar
 Bij plassend hemelwater,
 Met Nel en Thomasvaer
 In 't Leidsepleintheater.

Ik zeg u meê vaarwel
 En kuste u de voeten,
 Mijn schone citadel,
 Als zij - zo 't schijnt te moeten
 Tot boven de enkels niet
 In 't nare water stonden:
 Dat dag- en nachtverdriet,
 Dat drinksel van de honden.

Dus, met een vochtig pak
 En jicht in arme' en benen,
 Zoek ik een warmer dak;
 Maar honderd tegen enen
 Krijgt, zittend bij de haard,
 Mijn trek naar u weer veren
 En vleugels en een staart
 Om schielijk weer te keren.

Dan land ik, dom of niet,
 Weer bij de Poort van Muiden
 En iemand daar die 't ziet
 En snuift de wind van 't Zuiden,

Speurt bloemen aan de dag;
Maar als het ijs blijft kruien -
Wie dan strijkt fluks de vlag
Niet, Holland, voor uw buien?

Geen kikvors die nog roert,
Geen veulen dat er dartelt
En, waar het oog ook loert,
Geen visje dat er spartelt;
En ziek van land en lucht
Herneemt het hart, wel weiger
Maar niettemin, zijn vlucht
- Een reiger blijft een reiger -

Naar zuidelijker land.
Doch immerweer onzeker
Wie of de kroon wel spant:
De stad aan Maas en Jeker
Of die aan Amst'le en IJ,
Hef 'k, Vondelen, de beker
Mèt Veldeke, op bei.

Vondelpark (*variant*)

Is 't Vondels geest of Vondel zelve
 Die aarde en hemel toegekeerd
 De ziel naar de eigen schat doet delven,
 Door tijd noch roest of mot verteerd
 En die, bestendige genade,
 Door poort en boog van levend groen
 De zwerver meevoert langs de paden
 Van dit welschappen stadsplantsoen,
 Naar 't Chanaan van loof en rozen
 En schatrijk hart van Amsterdam?

Waar kan voorname men verpozen
 Dan, 't hoofd aan een vertrouwde stam,
 Ver van 't tumult dier stenen dozen,
 In 't schatrijk hart van Amsterdam -
 Bij 't puik der geesten en genieën
 Die zegenrijk in beeld en vorm
 En zinrijk in hun melodieën
 Den engel voeden en de worm?

Een toevlucht heb 'k mij hier verkozen,
 Een uitzicht van een hoog platform,
 Voor 't tijdelijke in 't tijdeloze
 En alles neergaat in de storm; -
 Voor die fatale dagen klemmen
 Dat door een onafwendbre doem
 Van binnen, Aarde, uw aders stremmen
 En - laatste vlinder, laatste bloem -
 Uw vlees en been tot goud verslakken
 En spijs en drank in goud vergaan
 De hand in nooddruft zal verstrakken
 Om in haar kom uw laatste graan...

Als veertig dagen vóór het Einde
Na de ondergang der grote Hoer,
De laatste hand aan al het zijnde -
De Mensenvisser aan het roer,
Door de eigen vissen aangevreten,
Door angsten duizendvoud verdeeld,
Uit het verrafeld en verreten
Totaal onttakeld wereldbeeld -
Uit deze duisterste der dromen
Doorweerlicht van geheimenis -
Met ziel en lijf wordt opgenomen
In 't spraakloos teken van de Vis.

Mocht gij voordien nog èens genezen
Met vlinder, bloem en vogelstem
En wijd als aan uw oorsprong wezen
En dartel als rond Bethlehem
Met kind'ren, liederen en fluiten
En ieder wezen, alle bloed
Eindeloos in uw vrede sluiten:
Geen droomland - dat ons God behoed'! -
Noch tovertuin of oord van sagen
Noch van te vetten overvloed,
Maar land dat wij gelegen zagen
In dromen door het hart gevoed:
Geen schedelplaats meer van de vozen
Noch Gabbatha van wuft fatsoen,
Maar Chanaan van loof en rozen
Zoals dit park in zijn seizoen.

Sneeuwlandschap bij Amsterdam

Met kleine, witte tranen
Uit een betrokken lucht
Ving vroeg dit sneeuwen aan en
Zie nu, zie nu die vlucht

Van miljoenen bijen, -
Dat land en dat gehucht,
Die toegesneeuwde weien...
Waar is er nog gerucht?

Zó, dunkt mij, zo verzwegen,
Zo togedekt en doods,
Zo sneeuw wit neergelegen
Zal 't Einde zijn - zó groots.

Het warenhuis

Ik zag het donker in het water slapen
Toen 'k huiswaarts ging langs IJ en Amstelkant,
Het trotse huis, waar kooplui als satrapen
De werelden omspanden met hun hand
Terwijl hun schepen voeren om de verste kapen.

Maar toen 't hún scheen of God èn zee èn land
Alleen tot hún gerief en wasdom had geschapen,
Verborg in 't hart dier macht, als pand bij pand,
Hij vlijmscherp tegen hen dit weergaloze wapen
Van, zonder ziel en hart, een koud en wreed verstand.

En 'k dacht: ik zag ook dit vannacht in de Amstel slapen.

Stadsschouwburg

Ik ging een avond naar een vertoning.
Ik zat op een stoel naast een huurkoetsier.
De deugd, sprak de man, vindt ergens beloning -
Indien 't dan niet thuis is, misschien toch hier.
Het doek schoof open: een ontijdse woning,
Een woeste haard, onverwoestbaar fier
Met een galm van hout en een geur van honing -
Verwilderd, verwilderend ver van hier;
En doende in die noodlotsombere omkroning
Van blauwbaard, bloedbaard, sperwer en gier,
Doorwaanzind, doorwoeld van walmzwart vier,
Zag 'k wijzen noch dwazen, dochters noch koning
Doch - om die ène verschijning verschoning! -
Niets dan het Dier...
Maar van de kunst toch de opperste kroning:
King Lear!
En daarvan, van Dalsum, getuig ik hier.

De Emmausgangers

Vermoeid van roem en rijken ommehaal
 Van fulpen stoffen en bizarre kostbaarheden,
 De hoge veer gefnuikt en 't brallend borstmetaal -
 Helm, keten en kuras - versoberd tot dit heden:

o, Deze Rembrandt, déze ijdeltuit
 Die, met de hand waarop zijn aders blinken,
 Nadenkend wist langs de beslagen ruit
 Om ongestoord de dag op Amsterdam te drinken.

De stad ligt grijs en 't Noorderlicht valt grauw
 En van verdriet en eenzaamheid doorschenen
 Staat hij en droomt en huivert van de kou
 En glimlacht soms door zijn verdrieten henen

Om wat zijn wezen won aan allerrijkste zin, -
 Aan liefde en schoonheid en supreme waarden -
 En ademt zwaar en neemt een zetel in
 Bij 't doek waar, tussen hemel nu en aarde,

Naast 't heilig Boek, waarin een zwaneveer
 De titel wijst, hij met het rood der rozen
 Het grijs der zaal in gloed zet rond den Heer
 Die, als de gasten, die plots ademloze

Getuigen, door een goddelijke brand
 Gegrepen, als verstarren in aanbidden,
 Zijn gloed verhevig onder Rembrandts hand
 En zich verterend oplost uit hun midden.

Het hert op de Dam

Wanneer het zout zijn smaak verliest,
De laatste waterwel befrist
Zal het niet lang meer duren
Of 't laatste hert, o stad, komt driest
Zich aan uw stomheid schuren

En is in u de laatste gast
Die 't mos u van de stoepen graast,
De schimmel van uw muren -
Alleen nog door zijn schim verrast
En 't schimmenspel der uren
Bij 't wisselen der wacht.

En dan op eenmaal wordt het nacht
En staat nog eens uw Dam vol klacht
En het heelal vol vuren.

Christofoor op het IJ

De veerbel luidt; - en bij de tiende keer
Beurt hij de kop bij 't kraaien al der hanen
En strompelt op zijn klompen naar het veer
En werpt de ketting los en stoot van wal;
Dan, met de nachtwind machtig in zijn manen,
Vaart vloekend Christofoor door het heelal
Tot plots een kind, slechts in een klein dun hemd,
Een handje om zijn grote vinger klemt -
En dan op eenmaal hangt zijn baard vol tranen.

[II] Intermezzo

De gedaante

Aan de hand van een grote gedaante
Ging ik door een donkere tuin;
Soms dacht ik: 't was slechts een geraamte -
Maar haar hand lag warm op mijn kruin.

Ontzag vervulde mijn wezen;
Daar zij haar geheim niet schond,
Zocht ik uit haar zwijgen te lezen
Wat ik in haar woorden niet vond.

Eens aanleunend aan haar sterkte,
Doorvoer me een ondraaglijke pijn
Toen 'k plots als vernietigd bemerkte
Dat zij was die ik had kunnen zijn...

Aan de hand van een grote schaamte
Ga 'k sinds door een donkere tuin;
Soms denk ik: ze is slechts een geraamte -
Maar haar hand ligt zwaar op mijn kruin.

Nocturnen

I

Waak op, als de storm in uw schoorsteen huilt,
Als de vos en de wolf aan uw deurpost schuilt;
Waak op als het wild uit de bossen komt
En onder uw venster samendromt,
Als miljoenen nachtvogeltjes met getuit
Zich te pletter vlieten tegen uw ruit -
Want al deze tekens in vliegende draf
Gaan de groet en de gesel des Engels vooraf!

Vraag niet aan de bloemen wat dan te doen;
Zeg niet van de takken: ze zijn nog groen;
Spreek niet tot uw vrienden: wat komt dat gaat,
Ik heb nog een dak en een Zondags gewaad;
Maar waak op uw put en zorg voor uw vuur,
Verzeker de deur en veranker de muur -
Want sombere tekens in vliegende draf
Gaan de groet en de gesel des Engels vooraf!

Neem dan uw ziel als een kind uit haar slaap;
Zet haar op uw schoot en vertel van het schaap
Met sneeuw witte voeten, dat dwaalt in een woud;
Ontsluit haar een deurtje van zilver en goud
En houd, zo gij kunt met de hand aan 't rapier,
De draak in bedwang en de nacht op een kier -
Want onzegbre geruchten in vliegende draf
Gaan de groet en de gesel des Engels vooraf!

II

Hij teed op een houten paard door een tuin
Toen dat paard begon te leven:
Het zwart-en-wit van de hengst werd bruin,
Zijn ogen, eerst strak, stonden slim en schuin
En zijn manen en staart gingen zweven;

De hoeven ranselden plots de grond
Met een rammelen als van raderen,
Zodat hij zijn eigen angst niet verstond
Noch ergens de hand van zijn moeder vond
Tussen woedende takken en bladeren.

Geklemd om de nek van het dolle paard,
Manmoedig maar dood'lijk verschrokken,
Vloog hij in een duizelingwekkende vaart
Met suizende manen en ruisende staart
Door een storm van schuim en vlokken...

Toen blafte er een hond; want hij lag in zijn bed;
En het sneeuwde; achter de ruiten
Was ijsvermaak, tierde kinderpret;
Aan zijn zijde stond zijn eigen skelet.
Toen moest hij de ogen weer sluiten.

III

Mijn hemeltje toch! - wat ben ik moe:
Ik kan er niet eens meer mijn luikjes toe,
Nachtvogeltjes fladderen in en uit -
Wie of mij ter wereld mijn venstertjes sluit?
Mijn vader trok heen met een kruis op de borst,
Mijn moeder verdween met een roos op de borst,
Sinds bleef ik alleen in dit somber kasteel -
Maar iedere steen is een steen hier teveel!
Van morgen tot avond - wie is er zo druk?
Ik breek en verbrijzel, want 'k weet: mijn geluk
Ligt een voetdiep onder de onderste steen
Van de onderste trap naar de eeuwigheid heen.

IV

‘Hoofd, hoort hoe zijn stem in het noodweer schalt,
Wee die nu de reus in zijn klauwen valt!
Het dak verschroeit en de muur valt in puin
Bij die noodweertrompet, bij die oordeelsbazuin -
Maar is 't u te kil of te heet aan mijn haard,
Te kil of te heet aan mijn hart: stijgt te paard!’

Eèn dochter was dwaas en die lachte met haar,
De tweede was doof en die zag geen gevaar,
De derde was blind en die luisterde niet:
Zij stegen te paard met een jubelend lied
En reden en rijden verwilderd, verward:
De rode vuurrood en de bruine raafzwart
En de derde, de blonde, zo grauw als de as
Waar de moeder in pookt als de stormwind raast
En elk op haar beurt in de schoorsteen blaast.

V

O, Stad, uw pootten staan wagenwijd:
 Schimmen gaan in en schaduwen uit
 Druk als op marktdag, maar zonder geluid;
 Voor iedere deur prijkt een bloemtapijt
 En de geur van de nacht heeft de gracht gewijd.

Slingers van engelen; vlagen gezang;
 Zwermen van vogelen jubelend en goud;
 Alles vernieuwt zich: de steen en het hout;
 Alles verinnigt zich: bloed en gedrang;
 Alles vereeuwigt zich: muur en behang.

De kaars op 't gordijn is een wond die brandt:
 Het koningskind ligt in haar bed en leest -
 Eén arm geklemd om haar speelgoedbeest;
 Een nachtvlinder trilt op haar sneeuw witte hand;
 Een skymaster start naar een overzees land.

Drie duivels verlieten het goede pad:
 Eén heeft op het Rokin zijn sleutels beleend;
 De tweede staat naakt op een gevel versteend;
 De derde verdronk in een wijwatervat:
 De pastoor heeft zijn huid op een daalder geschat.

Zie, sterren met dompers gaan zwijmelend rond;
 De bloemen met hoeden verlaten haar tuin;
 De bomen bedekken schroomvallig hun kruin;
 Nu kruipen de huizen weer onder de grond;
 Daar legt ook de maan haar gebit uit de mond.

VI

Vriendinnen, dienaressen harer pracht:
Spreekt zacht als gij over haar drempel treedt,
Want alles wacht:
De kast met kristal,
De lamp, de pendule en het tafelkleed -
En ademloos luistert de hal...

Alles, alles wacht het geschal
Der ontmoeting; de hemelse taal
Der begroeting: de kus; het wenden en keren
Der paren; de feestlijk verlichte zaal;
Het zingen en musiceren;
De trom!

Maar de nacht duurt lang
En onrustig wordt het behang
En de wind in de coniferen,
Onrustig ook haar gang;
Buiten brandt het heelal op bloemperk en serre:
'Wondere macht,' zegt zij haast bang
Terwijl ik haar hart in mijn hand voel kloppen -
'Eeuwige sterren, roerloze toppen:
Ik kom.'

De soldaat

Als ik aan een eenzame bosrand misschien
 Over een eeuw of tien -
 Het kan vroeger zijn en ook later -
 Uit de grond misschien van een dorre hei
 Of uit die van een donker water
 't Geweer aan de voet, de ransel op zij,
 Met een kogel tussen mijn tanden
 Plots voor u sta in de volle dag -
 Strijkt dan de vlag, strijk *dán* de vlag
 Voor de kleppers van mijn handen...

Dan zal ik uit mijn slaap gerezen
 In dat verwaaid en guur getij,
 Uw broer en uw verschrikking wezen,
 Want geen komt stoorloos mij voorbij.
 En als ik je uit ga vragen:
 Je naam misschien en de naam van mij
 Of de weg naar 's Gravenhage:
 De datum misschien, met mijn holle stem,
 Of het uur van de dag en de dagen
 Sinds de zon bloedrood uit Jeruzalem
 En de maan uit de nacht werd gedragen:
 Schuur dan met een bezem van hei en brem
 De schimmel mij van de handen
 En haast u en spoed u zwijgend voort,
 Want als een soldaat met een kogel doorboord
Dàn de stem nog van mens of vogel hoort
 Staat ginds reeds de wereld te branden.

Cimetière des Incurables

De poort

Hier staat alleen een windvaan op de toten.

De brug

Wie hier een aanzicht koopt
Kan even stilstaan om de haast te horen
Waarmee het water van de bergen loopt.

De gids

Op zijn kaal hoofd draagt hij een pet met biezen
En zweert bij Harnack en bij Silvikrin.

Entrée

Breek hier de zilveren herfstdraad van de spin
En knoop uw kleed: uw hoop mocht soms bevroren.

Het gastenboek

Wie langer dan een uur hier denkt te toeven,
Kan in dit boek met naam en titels snoeven.

De laan

Kan ik 't gebeetren dat ik mij verveel?
De hark van Pieterse viel van haar steel.

De coniferen

Wij ook, helaas, wij kunnen 't niet verhoeden!

De graven

De bozen maken misbruik van de goeden.

De stenen

Waar ziet ge ons wel voor aan - ook wij zijn stof.

De bloemen

Wij deden, doen en blijven doen alsof.

De zuil

Men noemt mij 'zuil' en bovendien 'gebroken'.

De tombe

Mijnheer, hebt gij mijn adem al geroken?

Artikel 1

Zeg het met bloemen waar gebeden falen.

Artikel 2

Sla niet met stokken naar de nachtegalen.

Pieterse

Mijn werk is zwaar, maar straks zal ik mij laven;
Volg gij de gids en luister naar de graven.

De egoïst

Zijn graf is zonder naam; alleen,
Zijn kinbak op de knieën
Zit hier een wezen gans uit been
Zijn navel te bespieën.

De spotter

Bestrooi dat vunze hoofd met as
En laat het rotten:
Zijn snuffelneus, zijn annenas,
Blijft spotten.

De lasteraar

Dek deze ook barmhartig toe,
Zijn ziel is bij de ratten;

Zijn tong hangt als de tepel van een koe
Vol wratten.

De lafaard

Hier kroop de lafheid zelf in 't zand;
Wat kan zij nog begeren
Dan met een schenkel in de hand
De jakhalzen te keren!

De verrader

Waar blijft de strop waarom ik bid?
Ik raak nooit uitgebeden;
Alleen mijn baardje ligt sneeuw wit
Mij aan de wang en rust in vrede.

De trage

De mieren vluchten mij; alleen de pieren,
De padden en de slakken zijn mij trouw;
En toch had ik mijn eigen leefmanieren
En, als 'k mij niet vergis, zelfs kindren bij een vrouw.

Een dichter

't Is met mij op een sisser uitgelopen
En eindelijk op een kater;
Wie wil een stroom van verzen kopen
Voor slechts één druppel water?

Het graf van X

Mijn lot kan leren dat de leugen snel is,
Maar dat de waarheid, vaak gesmaald,
Nog altijd tijd heeft voor een Caravellis
En dan nog grif de leugen achterhaalt.

Terug naar Ithaca

Prince, waar moet ik de vogels hier horen?
Wordt hier dan nimmer een lam geboren?

Waar loopt hier de wind met een hoed van papier
En waar, waar bloeit de grijze magnolia hier?

In een zee van waan vol schepen en draken?
Wat heb ik met al die reclame te maken?

Wat doet me al dat licht en die uitstallerij?
Een and're begeerte werd wakker in mij;

Laat, Prince, mij gaan vóór die schepen gaan varen;
Laat, Prince, mij gaan zonder opzien te baren;

Want het hart van mijn hart woont in Ithaca,
In het huis bij de grijze magnolia;

In het huis van mijn moeder zo wel gelegen,
Met olmen omplant aan het eind der wegen;

Met 's morgens de wind uit de koele rivier
En 's avonds de maan op haar mondklavier.

[III] Het plantsoen

Het plantsoen

réponse à Leopold

Wie komt daarginds door 't schemergroen
 Der dalkom van de dauw getogen
 Naar 't wijds en weelderig plantsoen,
 Dat, duizendvervig, voor mijn ogen
 Gespreid ligt rond en voor de voet
 Vol bladgoud, zilverglans en gloed
 Van lissen, leliën en rozen?
 Wat boodschap draagt zij, welk geheim?
 Of lokt de geur van mijn frambozen,
 Het fleuren van een hemels thijm,
 Deez' zusterziel door rijp en rijm
 Naar 't Chanaan der rode rozen?

Ik ken haar wel deze argeloze
 Die, watervlug en rank en eël,
 Zich opmaakt naar mijn loofprieel,
 Om hartelust en handenzegen;
 Ik had een halssnoer haar geregen
 Van rijke keur: een fijn sieraad -
 Doch telkens breekt de broze draad
 En keert zij kinderlijk verlegen
 Om aldoor vuriger ornaat,
 Om ogentroost en spijs van rozen.
 Hier, wed ik, zal zij langer pozen
 Verwijlen op haar doortochtsreis
 Dan lager waar, bij grover spijs
 En heet begeer van hart en zinnen,
 Meer aardsen om aards deel te winnen
 Zich wapenen met tand en klauw;
 Hier, weet ik, in dit bed van dauw,
 Van zon en hemel, in dit reine

Stoorloos doorzongen zonneshijnen,
Vindt zij een uitzicht, een geluk
Veel hoger; rijzend uit de druk
Der stemmen en 't verkeer der dingen,
Omhelzend in herinneringen
Een hoger heil, een dieper klank,
Zal zij opnieuw een nieuw lied zingen
En lof aan lof en dank aan dank
In een voltooid begrip weer paren;
Hier zal zij uit haar onrust varen
En wonen in een loverhuis
Van wilde wingerd, windgeruis
En koel gewuif van blauwe duiven;
Hier hangt het loof vol dauw en druiven
En kruidt de kruisbes en de vlier
De lucht; kruidnagel, kruidenier,
Lokt met muskaatgeur de insekten:
Bijen en hommels en gevlekte
Roevogels, boktorren met buiken
Van goud en ruggen vol kaneel
Die, dronken van jasmijnenstruiken
Zoemend door-stormend het struweel,
Zich mengen in dit bont gedans
Van hitte, geur en zomerglans;
Hier kan zij ruimer ademen
En spreken wat zij gaarne sprak,
Hier dieper in zichzelf dalen;
Onder dit stralend loverdak
Kan zij de schoonste dromen wekken,
De liefste dingen tot zich trekken
En rustig koest'ren aan haar hart;
Hier wordt haar denken niet verward
Noch wond door Kennis' spitse reden,

Hier blijft de twijfel in de schede
En slaapt de leugen als een zwaard:
Hier toeft zij in haar eigen gaard
Bij bomen, bloemen, ruimte en rozen
En heeft het beste deel verkozen
Boven de dunk der velen uit!

Ai, kom! Bekoor haar met mijn fruit
Dat, transparant en haast gespleten
Van rijpte, lokt tot plukken, eten
En drinken die uit zonneshijn
Zo kruiderige appelwijn,
Die Eva's erfschuld doet vergeten
En haast verzoet zó lange pijn;
Hier heeft niet één zich ooit verbeteren
Of 't ooft werd óók zijn medicijn!
Wie kan er kuiser kost begeren
En koeler dronk dan deze peren
En deze rijke lieve keur
Van goudreinet en bellefleur
Of hoe zij prijken al te samen
Met eigen en uitheemse namen
Van vorsten, groten, roemrijk volk
Gebalsemd nog en in een wolk
Van geuren levend om ons henen,
Verheev'ner dan in stomme stenen
Waar in zij staan ten voeten uit?
Wie ademt zoeter dan dit fruit,
Wie milder dan de fiere lelie
Die in dit levend Evangelie
Van mijne lusthof spant de kroon?
Waar hoort men helderder geruchten
Dan rond het huis dat ik bewoon?

Waar slaken tortels dieper zuchten
En klinken vinken feller slag
In 't lucht der wind-gewassen luchten,
In 't gulden bekken van de dag?
Ginds roept de koekoek uit de bossen
En steekt het weivee de trompet;
De krekels juichen in de mossen,
De lijsters stoeien door de trossen,
De bijen om het bloemenbed
En mezen rink'len in de tressen
Der berken en der lijsterbessen
Die pralend staan en als princessen:
Het licht is op muziek gezet.
De leefdrijf overstijgt zijn toppen
En kan de zanglust niet verkroppen,
De jubel schalt de jubel doof:
De meerkol spot, de spechten kloppen,
De merels kold'ren door het loof;
Dit hete leven ducht geen roof,
Die bronwel is door niets te stoppen -
Die liefde niet noch dat geloof!
In 't Eden zou men zich hier wanen
Als niet het bitter zout der tranen
Gestold was tot een zilt kristal,
Als niet de geest de overval
Van dood of demon had te duchten
En vroeg en laat gereed tot vluchten
Geen heug'nis had aan wond en zeer;
Tot onder bloemen sluim'ren slangen
En elk geluk is telkens weer
Met dood als ook met dauw behangen;
De worm knaagt in het hart der roos
En daar was nimmer brozer broos

Dan wat reeds eenmaal werd geschonden.

Ai! Welk een heil heb ik gevonden
Al schuilt ook hier soms het verraad
En schiet de distel om te wonden
Uit weerwraak om het oude kwaad;
Hier is geen onrecht en geen haat,
(Geen masker en geen valse konde)
Maar liefdes gloeiend incarnaat
Uit honderdduizend rode monden
Van rozen aldoor roder rozen;
Hier beurt de iris fris haar heil,
De lelie als in 't licht bevrozen;
Hier staan prinsessen aan de Nijl
Met Pharo's dochter; doch de Boze
Heeft part noch deel want géén is veil;
Want al hun stengels zijn te stijl,
Der harten kelken uitverkoren...
Kom in mijn rijkdom dieper; stap
De rangen langs dier talloos velen:
Der paars-gedoste ridderschap,
Der mei-omkranste minnestrelen
En hoor de monnikke' uit hun kap
Hun hemelse getijden kwelen;
Kom, klim met mij van trap naar trap
Naar 't volk der burchten en kastelen,
Gedost in weefsels en fluwelen
Met edelstenen opgesmukt
En zeg mij wie u 't meest verrukt, -
Of Salomon aan diè kan tippen
Als 't zonlicht sluimert in hun slippen
Of pralend in hun mantels staat
Van zilver en van goudbrokaat:

Geen Constantijn, geen Charlemagne
 Gelijkt mijn prinsen van oranje!
 Geen voert er op een veld van keel
 Zoveel kwartieren in zijn wapen,
 Want geen zo recht uit God geschapen
 En geen zo na aan Hem verwant,
 Draagt zoveel tekens van zijn hand
 Als deez met loutere genaden
 Zo liefelijk beschreven bladen...

Doch, om 't geringe niet te smaden
 (Geen ding is klein: God zij mijn tolk!)
 Duik door 't geroezemoes der bladen,
 Daal naar de marktplaats, naar het volk
 Der puien en der kramerijen,
 Der suikerdingen met de bijen
 En schouw wat pronk daar staat te prijck,
 Voor niets te koop, tot lust te kijk;
 En heb ze lief de luxe dingen:
 De snuisterijen en de ringen,
 Het parelsnoer, de reukwerkfles
 En kies voor u en uw prinses
 Een klavervier dat nooit mag welken,
 Een emmertje om de dag te melken,
 Een spiegeltje en een poppeschoen,
 Een hemels juffertje in het groen
 En duizend duizendschone kelken.

Ik voel een koning mij te rijk
 Wanneer 'k door al die weelden wandel,
 De trossen als mijn trots behandel
 En met mijn hand hun stelen strijk;
 Als 'k luist'rend sta naar 't onverstane

Dat, rondom mij en zonder rijm,
 Mijn ogen vult met held're tranen
 Om, Leven, uw volstrekt geheim;
 Dan adem ik naar alle kanten
 Boven 't krakeel der muzikanten,
 Der kunstenaars en hun repliek,
 Omringd door zuiverder muziek
 Dan alten, bassen en trompetten,
 Bij zúlke kleuren en paletten
 Dat Eyck en Jonas daar verbleken
 En Nicolas, nooit moe gekeken,
 Er vinger en er duim naar likt;
 Hier wordt de ziel niet opgeschrikt
 Noch mijmermoe doch mag tevreden
 De dingen vragen naar hun reden
 En ingaan in hun diepst bestaan;
 Hier weet ze' een komen om zich gaan,
 Een handenzorg, een eeuwig wenken,
 Zij kan in alle dingen denken
 En ziet zich diep uit allen aan
 Zich wetend met hun ziel verbonden;
 Zo worden bloemen ogen, monden
 Voor wie haar tekens mag verstaan
 En Zijn en Oorsprong kan doorgronden. -

Een ankerplaats heb ik gevonden,
 Een pleisterplaats voor mijn geluk;
 Ik buig mij naar de bloem en pluk
 En zeg: 'mijn zuster' als die Ander
 En groetend groeien we' in elkander:
 De bloem, die ander en dit ik;
 En licht en bloed is in die blik,
 In deze groet een diepst verzwijgen,

Een willen en een opwaarts stijgen,
Een tederheid die niemand weet
Om heerlijkheid, om licht, om leed -
Want alle bloemen worden wonden
En alles spreekt een zelfde taal,
Een boodschap en een zelfde konde;
En er is bloed aan dit verhaal
Als aan een mond van schreien schraal,
Van kussen zeer en onbegrepen
In een Gelaat met felle strepen
Gemarmerd waar 't, doodsbleek en mat,
Een Lichaam toehangt als een blad
Dat uit een hoger lucht ontvangen
Kwam aan de Boom des Levens hangen
Die, rustplaats eens der eerste duif,
De laatste duif zal binnenwachten
Als - storm van licht en sneeuwgestuif -
De sterren storten in de nachten
En God vanuit zijn trotse troon
Voor 't laatst zal zijn plantsoen betrachten
Weerlichtend van zijn eeuwge Zoon.

De haas

God schiep de haas zijn hart te klein
Maar schonk hem grote oren;
Die mogen hem barmhartig zijn:
Sint Hubert blaast den horen!
De slaap zij dies niet al te zoet,
De lepels steeds geheven,
Nu die met pluimen op den hoed
Sint Hubert hoog doen leven...

Een moòrd is gauw bedreven!

De hanen

Wie die de glans van een geluk ontwaarde,
Kraait het zo luidkeels zijn gebuur in 't oor
En geeft het prijs aan hemel en aan aarde
Gelijk de hanen, dat hartstocht'lijk koor
dat plots om middernacht de dag verklaarde?

En aarde en hemel gaf de boodschap door,
Zodat de Mens, uit zijne slaap gerezen,
Zich d'ogen wreef en tegen wil en dank
Wel weten moest: dat het weer dag ging wezen
Met werk en ongemak van lijfs- en zielsgebreken -
Zó hevig en aanhoudend kwam die klank!

Doch toen zijn ogen nog in duister keken
Heeft hij zich gemelijk vermeid in wanen
En, daar geen dief of duivel daar omtrent
Zich schuil hield, zich weer wrokkend op de hanen,
Zijn peluw en zijn droomland toegewend.

Honden

Geschilderd en als speelgoed bijgezet
Bij koningskind'ren soms op een portret,
Kan ik die rasbandieten éven velen;
Waarom mijn afschuw langer nog verhelen!

Ik haat ze niet; 'k vind ze allen even erg:
De hazewind, de bulldog en de dwerg;
In huis, op straat, op jacht en aan de keten;
Vooral op schòot ben ik op hen gebeten!

Doe ik u ongemak (doch zwart is zwart!)
Daar ik de honden én hun heren tart:
De prins, de proost, de veearts en de freule? -
Ik kan de méns niet met de hónd zien heulen!

Genoeg ervan; - en van hun deugden ook!
Behalve trouw en vlijtig aan de knook,
Wordt er geen haar dat deugt aan hen gevonden;
Hoe groot of klein ze zijn - ze blijven hónden!

De herten

O, zilvre nacht; o koele maan!
Dat ik zo vroeg de herten hore
Die blatend aan mijn venster staan?

‘Maria is een Kind geboren,
Wij moeten Het aanbidden gaan.’

O Hertenkind'ren, ziet mij aan:
Mijn hartekind, mijn uitverkoren,
Heeft mij met weelden aangedaan;

‘Maria is een Kind geboren,
Komt, laten wij 't aanbidden gaan.’

De kleine hond

Het is een kerstnacht naar Fouquet:
Sint Jozef knielt bij de lantaren
En droogt zijn tranen met zijn pet;
Maria met de gulden haren
Houdt, als de bladen van een boek,
De slippen van de neteldoek
Waarop het Kindje ligt te pralen;
Geen engel durft hier ademhalen
En alle melodie is zoek...
En in dit vreemde, dit astrale,
Dit eindeloze ogenblik
Zit, vóór het Kindje pas geboren,
Met poedelhaar, maar stijf bevroren
Van eerbied en in God verloren -
Een kleine hond: dit kleine ik.

De domste dieren

Wie zei mij, dat het eerst de domste dieren:
De os, de ezel en de schapen, waren
Die met de Wijsheid Kerstmis kwamen vieren?

Want 'k zoek vergeefs hier nog naar arabieren:
Paarden en kemels met vergulde hoeven
Waar kortingen en wijzen op koetsieren -

Naar honden die op trouw en snelheid snoeven.
Waar zijn zij nu die alles beter weten
Dan andre dieren die geen gunst behoeven?

Ik zie slechts grote, droeve ogen staren
In 't felste licht, en smalle grijze spleten,
Dwaas kopgeschud en ongewis gebaren,

Omdat zij ieder ogenblik het eten,
Het loeien en het balken en het blaten,
Waarvoor zij op de wereld zijn, vergeten

En zeer tevreden zijn en zéér gelaten.

De geit

Achter de schuur van Jeuken blaas de geit
De ganse nacht in haar verlatenheid;
En ik die stom in 't zakke duister tuur -
Wat kán ik voor die klagende gebuur
Dan toezien met de hand aan het gelaat
Hoe wit een dier soms in het donker staat?
Want sneeuwwit is haar kleed, maar zwart als inkt
De duisternis die in haar ogen blinkt.

Het paard

I

Waar is het paard, waar is de draver
En waar de ruiter, waar de hond?
'k Hoor 's avonds graag de doffe daver
Der hoeven aan de horizont,
Wanneer het briesend door 't gebladert'
In een galop de hoeve nadert...
Waar is het paard en waar de hond?

De wind steekt op; het bos wordt duister;
De berg bromt in zijn blauwe baard
En dreigt vervaarlijk met zijn kluister
Wie nu alleen is en te paard;
Waar is de ruiter in het schuimen
Van maan en rozen, wáár het pluimen
Van manen wit en witte staart?

II

Langs de zilv'ren waterslinger
Der rivier op hare tocht,
Breed getrokken met een vinger
Door een waas van hitte en vocht,
Hingen, in hun lome gaarden,
Zomaar bruin op bruin getast
Als gebroken stukken aarde
Dorpen aan de einder vast;
En voorbij een lage hoeve
Waar de oneindigheid begon,
Sloeg een paard met vuren hoeven
Bloed en water uit de zon.

Het bokje

Tussen Heythuizen en Haelen
Viel het landschap uit zijn plooi
In twee waterrijke dalen;
Boeren stonden daar in 't hooi
Met, op hun gelapte broeken
En verlepte hemdendracht,
Kleuren als van oude doeken;
Onder struiken thuisgebracht
Zaten - ginds liep de rivier -
Kind'ren bij de aarden kruiken
In een geur van gras en bier.
En een bokje, moegesprongen
Met een stospier in de bek,
Lag daar naast een kleine jongen
Als een veel te witte vlek.

Vogels

Vogels, los en in verbond,
Vlogen loom van vleugel naar de
Bossen aan de horizon;
En bij 't bassen van een hond,
Als het hoesten zelf der aarde,
Trok de avond uit de grond
Rond twee moede landbouwpaarden
Die, terwijl zij naarstig graasden,
In de neveldamp verwaasden
Tot ik, alles melk en glas,
Ver en na niets meer ontwaarde
Dan het grazen van de paarden
En het grommen van het gras.

Duiven

Niet om gewijd of ongewijd symbool
 Houd ik van duiven, noch omdat op school
 De duif me dikwijls als model moest gelden;
 Men mag mij vrij de duivenmelker schelden:
 Ik houd van duiven en wel even boud
 Als gij, Anselm, van goede verzen houdt,
 Mijn zus van paarden en mijn broer van honden!

Ik heb de duiven altijd duifs gevonden
 Zoals de duivels duivels en de Duitsers dom;
 Vraag, bid ik u, dus liever niet waarom
 Ik duiven houd; waarom geen witte pauwen;
 Of indien wit te wit is, dan geen blauwe;
 Of waarom niet een groene papegaai!
 De vóórkeur vraagt niet, Anselm, en is even taai
 Als teder; láát me mijn gebreken
 En, áls ik spreken moet, van duiven spreken
 Want duiven en geen pauwen hebben 't mij gedaan:
 De trippeldans en niet het trotse gaan;
 De tuimelvlucht en niet de sleepgewaden
 Dier schemerige prinsen langs de paden;
 Het koeren en het spiegelen in de bron
 En niet de rauwe kreet, de schrik van het gazon!

Indien 'k een Geest moest prijzen, zou ik prijzen
 Hem die uit rozen, sneeuw en parelgrijzen
 De duiven schiep: het kanten broekje wit
 Onder het frakje dat, voornaam van snit,
 Het borstje bloot laat en parmantig open,
 Op pootjes als van bessen-sap bedropen
 En dan in 't fraai en frank geheel die drang,
 Dat voetenvier, dat vleugelenverlang!

Zó, als 'k een Geest moest prijzen, prees ik Deze
Die in het oerbegin, in zo'n klein wezen
Het klaar-staan schiep voor - zeg maar - welke reis!
De duif gaat voor; - en dan naar 't paradijs!

Ganzen

Waar de ganzen zich bewogen,
Mokkend, naar een brakke poel,
Zag ik, met mijn eigen ogen,
Zelden met méér stijlgevoel
Nog in troebel water vissen;
Ganzen hebben dit fatsoen,
Meen ik, wat soms mensen missen,
Om wat zij doen zó te doen
Dat zich géén in hen vergisse -
En zich dan, in gras en lissen,
Van haar smetten nog te ontdoen.

Eenden

Eenden, geler dan citroenen,
Ieder met haar klarinet,
Kwamen statig door het groene
Vijverwater aangezet;
Tot de meester der gevêerde
Blaaskapel de défilé,
Sierlijk naar het venster keerde
Van de freule - en: een, twee -
Brak, met ongeveinsd gesnater,
- Honni soit qui mal y dit -
Uit het feodale water
Een oeroude melodie.

Zwanen

Het feest rumoerde onder de platanen.
Een kleine zomermaan scheen zacht en geel;
Oranje lampen brandden in de lanen
En poeierden de perken met kaneel.

En toen van de muziek, ontroerd tot tranen
De waldhoorn smeekte met gedempte keel,
Zag 'k plots het sneeuwwit slapen van twee zwanen
In 't donker vijverbed van het kasteel,

Die, roerloos en apart daar en vergeten,
De halzen sierlijk in hun dons geplooid,
De rust verbeelden van een goed geweten
Met sneeuw en onschuld kostelijk getooid.

Rumor in casa

De minne, dacht gij, baart dit ongetij?
Vergis u niet! Hoe simpel ze dan zij
Laat zich de duif zomaar de bek niet stoppen
Met wat ze niet of nauwlijks kan verkroppen;
Tien tegen één is politiek discours
Weer de oorzaak van dit duiventilrumoer,
Want brengt Bourdon, door 't dwepen met de Fransen,
De poppen niet aan 't dansen
Dan gaat mijn bruine pater onvervaard,
Die dan maar slecht zijn evenwicht bewaard,
Mijn rosse burgemeester aan zijn kleren
Die scheiding voorstaat tussen kerk en staat
En stuiven dès de veren...

Alleen de moederduive
Die nu en dan een strootje wat verlegt
En in zichzelf daarbij dan iets heel innigs zegt,
Broedt rustig door en laat de veren stuiven.

Waar een haan...

Waar een haan met gele sporen
En een klaproos van een kam
Toornde op een sneeuw wit lam:
Wat toch, had ik daàr verloren?
En iets verder in een gloren,
Stond een meisje bij de beek
Dat zo arg'loos naar mij keek,
Dat 'k me als een verdwaalde waande
En, bedremmeld verder gaande,
In de spiegel van die blik
Blozen moest voor 't eigen ik...
Wie kan door zò blank te kijken
Iemand zó de vlag doen strijken!

Bijen

Toen een tor met zwaar geronk
Uit een lucht vol donderkoppen
Landde bij een bijenhonk
En om onderdak zou kloppen,
Stoven vinnig, vonk na vonk,
Duizend darren uit hun doppen
Die haar vroegen wie en wat;
Toen de tor zei dit en dat,
Duidend op de regendroppen
En het hevig hemelnat,
Schudden zij met hete koppen:
Neen, - geen stoel is vrij, geen mat!
Maar een bij met stuifmeelmoppen
Glinsterend van arbeid, zei:
Sorry, sir - er is belet,
Want na miljoenen poppen
Ging Cleopatra daarnet
Weer opnieuw in 't kinderbed.

Modónnoc*

Abt Wilfried sprak: de Kelt wordt oud;
 En toen zijn geest ging dolen
 Werd hem der bijen zorg vertrouwd,
 Der bloemen schat bevolen;
 En wachtend op de grote trek
 Zocht zich de Kelt een hoge plek
 Met zijn gelaat naar Durrow.

Daar zit Modónnoc op zijn steen
 Bij bloemen en bij bijen
 En tuurt over een water heen;
 Zijn grote ogen schreien:
 O, Land van Durrow, Kells en Moen
 Mijn lamp dooft snel maar eeuwig groen
 Blijft mijne hoop op Durrow.

De wind wuift in zijn sneeuw wit haar;
 Hij hoort de wilde zwanen
 Die avond zich aan avond zwaar
 Een weg naar Durrow banen:
 Wie wijst de zwaan van Flowers-Hill
 De Shannon waar hij slapen wil
 In 't groene land van Durrow?

Een uil zit snorrend in een vlier
 En spint uit glans en geuren
 Van water, weigras, mos en wier
 Rond hem een vreemd gebeuren:
 De Shannon kabbelt aan zijn voet
 En zingt de Kelt de avondgroet
 Van 't groene land van Durrow.

* Monnik die de bijen in Ierland bracht.

Zijn baard groeit om Modónnoc toe -
Een Seraph of een Sater? -
En uit zijn kleed steekt bleek en moe
Een been in 't koele water:
Hoe vindt zijn ziel haar smalle til,
Zijn lijf een graf bij Colomb-Kill
In 't groene land van Durrow?

Soms wil zijn hand de schimmelkop
Der oude merrie strelen;
Die draaft en drijft de vlinders op
Die op de weiden spelen
Tot, wit in wit en mist in mist,
Weer de avond man en paard verwist
En 't groene land van Durrow.

Dan staat en slaapt het dier en stampt
En staat allengs bevrozen
In 't licht dat uit de wilgen dampst,
Al schuim en wilde rozen;
En op zijn rug zit recht en stil
De hoge schim van Colomb-Kill
Uit 't groene land van Durrow.

Eens nog heeft hij zijn harp omvat;
Toen sprongen al haar snaren:
Het diepste leed is immer wat
Geen lied kan openbaren;
De harp brak van haar gouden voet
En uit haar snaren vloei'de bloed -
Het bloed der ziel van Durrow.

En toen hij stierf zoals hij zat
Met dauw en licht bedropen,
Bleven zijn ogen groot en nat
Naar Kells en Durrow open;
De maan, die nacht met vuur gevlekt,
Hield schreiend haar gelaat bedekt
Naar 't groene land van Durrow.

De schimmel lei de kop gedwee
Modónnoc aan de schouder;
Maar wie kon zeggen van die twee:
Wie witter was, wie ouder?
En negen dagen tuurden zij -
Vier dode ogen op een rei
Naar 't groene land van Durrow.

De bijen zoemden doelloos rond,
De voorjaarsbloemen bogen
Der kelken rijke schat ten grond
En bleven onbevlogen,
Tot daar vóór Pasen met een lam
Een herder langs Modónnoc kwam
Met het gelaat naar Durrow

Abt Wilfried vond de Kelt in slaap;
Doch uit der bloemen rangen
Trad daar een wonderschone knaap
Met bloesemende wangen
En vroeg de abt een kleine boot
Voor hem en voor zijn reisgenoot
Naar 't groene land van Durrow -

Die vraagt de knaap zijn naam en klaar
Hooft Colomb-Kill hij duiden;
Dan gaat opeens - vanwie, vanwaar? -
Een torenklok aan 't luiden
En loopt uit huis en hof en laan
De schaar der broeders haastig aan
Bij 't vaal gelaat naar Durrow.

De broeders groeten: 'broeder Dood',
En vallen op de knieën;
Weer vraagt de knaap een kleine boot
En plaats in hem voor drieën:
Voor hem, Modónnoc en het paard -
Abt Wilfried wenst hun goede vaart
Naar 't groene land van Durrow.

Dan, als Modónnoc en het Kind
Te saam het schip bestijgen,
Blaast uit de berge' een milde wind
En doet de bloemen hijgen;
Abt Wilfried heft de Lauden aan
En zingend alle broeders staan
Met hun gelaat naar Durrow.

Maar toen het oude paard insteeg
Begon een dreigend zoemen,
Want alle korven zwierven leeg
En zwermde in de bloemen;
En naar het vuur der verre kim
Dreef langzaam schimmel, schip en schim -
Naar 't groene land van Durrow.

Het schip verdween; maar onverwacht
- Eén zoemen, één verdwazen -
Ging uit der bloemen zwoele nacht
Een trompet hoog aan 't blazen
En vlogen tuitend over zee
De bijen mèt Modónnoc mee
Naar 't groene land van Durrow.

Zo voer Modónnoc in een wolk
Als balling èn als koning
Naar Durrow weer met gans een volk, -
En druipend van de honing
Vond zijne ziel een smalle til,
Zijn lijf een graf bij Colomb-Kill
In 't groene land van Durrow.

[IV] Arcadia

[Arcadia, van herders en van fluiten]

Arcadia, van herders en van fluiten
 Weleer 't gelukkig vaderland, gij waart;
 Een ander licht sloeg bars aan onze ruiten
 En wij ontwaakten sneeuw wit en bejaard
 De pen paraat of 't potlood achter 't oor
 Om over waan en waarheid recht te duiden
 In krant en boek en waanwijs kwispeldoor.

De droom bevroor; de fluit vermeed te schallen;
 Het hart werd recht en wars; de nymph verjaagd
 En door geen dichterbent meer overvallen
 Moest wijken voor de mannelijke maagd
 En wie daar nog iets liefs verzon lag buiten
 Met huts en bluts soms in zijn rozengard -
 De dauw bevroor en stremde ook de fluiten.

Alleen op schouwen min of meer ontaard
 Slaan Tityrs nog verliefde capriolen;
 Maar ach hoe stram, de poppen staan verglaasd;
 De dartele bok verdwaalde op kleuterscholen
 Naast Neus en Teun en strijkt de baard verbaasd
 Naar 't dier van Hok dat sik heeft nochte horens,
 Naar 't gras van 't leesbord dat geen weigras is
 Als 't weigras rond de stad der zeven torens...

Arcadia, gij werd de erfenis
 Van pubers slechts en taalgeleerde beffen -
 Geen feller hoon kon zoveel onschuld treffen!

[Van weemoed en verwondering bevangen]

Van weemoed en verwondering bevangen
Onder een groene avondhemel van April
Verliezen we ons in stemmen en gezangen
Maar zo bevrijd niet meer als God ons wil -
Zo eind'loos niet op vleugelen gedragen
Over de grijze wal van kim en tijd
Als toen wij zonder raadsels nog en vragen,
In spiegels zagen van vergankelijkheid.
Maar God duurt voort: voor al zijn late zonen
Verwikkeld in hun spel van lief en leed,
Heeft hij het dal sneeuw wit met anemonen -
De heuveltop met avondrood bekleed;
De merel smeekt, de krekels in de zoden
Zingen het licht uit en de bouwval rond,
Door gras en lissen dwalen jonge goden -
De dood in 't hart, met fluiten aan de mond.

[Aan de ingang van de morgen rezen waterhozen]

Aan de ingang van de morgen rezen waterhozen
Als propyleëen van een tempel recht,
Gehuld in dageraad en teder ochtendblozen.
Tussen de zuilen stond een boereknecht
Die in een damp van wierook klaver maaide;
De ganzen riepen op het Capitool
Terwijl de hanen in de tempel kraaiden
En de Aarde langzaam, Virgiliaans idool,
Uit sluimering en schemer werd herboren...
Gekerstend door het lied der torenklok
En heilig door haar gaven: wijn en koren,
Draagt zij het juk van Christus zonder wrok;
Maar in haar blikken blijft een vreemde zomer branden
Het vuur van een vernuft dat, troebel in zijn klaart',
Een zweem van heugnis aan vergeefs geschuwde schande -
In zijn geschonden kern een troostloos licht bewaart.

[Zij voedt haar kinderen met vogelzang en rozen]

Zij voedt haar kinderen met vogelzang en rozen,
Bedwelmt hen met een wijn waarvan de zwijmelschaar
Van haar gevallen goden kantelt in de hulpeloze
Gestalten van dronkaard, minnaar en bedelaar;
De liederen van Pan, door satyrs aangeheven,
Doorhuiv'ren als een koorts het rusteloze bloed
Wanneer, de nachten lauw, de dagen loom van leven,
De nymphen van de stroom, silenen van de vloed,
Met Tritons stoeien toetend in hun horens -
En 't lijf der slang schuurt als een zucht door 't riet.
Wat baat dan soms 't vermaan der kalme klokkentorens,
't Patriarchaal bewind van een gekerstend lied
Als wil en tucht bijt schuimend in de breidel
Bij 't lied der schelpen kokend onder 't kroos,
Als 't brood der leer wordt op de lippen ijdel
En 't Brood der Engelen niet zelden voos?

[De engelen die we ons droomden blijven ons begeven]

De engelen die we ons droomden blijven ons begeven
En waar Gods spel in ons raakt nimmer moe gespeeld
Blijft slechts de droom rond hoge toppen zweven -
Het zwaarste in ons weegt immer 't benen beeld,
De god der aarde, die de oude voedster voedde
Met vogelzang en bloesem en, doorluchte Moer,
Steeds barenreê en nimmer barensmoede,
Weer 't voorjaar binnenhaalt als feestlijk troubadour;
En telkens weer opnieuw hult ze ons in lammer-vachten
Die telkens weer vergeten dat wij wolven zijn,
Tot plotsling ons de nagels wassen door het zachte en
Ontstellende bedrog van de gevloekte schijn.

[Heb ik dan mijn hoop in de mens verloren]

Heb ik mijn hoop dan in de mens verloren
En zal Rogiertje tóch een heiden zijn,
Met twintig eeuwen Boodschap in zijn oren
En druipend nog van 't water der Fontein?

Vraag aan Rogiertje: zijn je handen rein,
Kleven geen vlekken aan je baadje, jongen?
En vraag niet verder; doe Rogier geen pijn:
Het láátste kerstlied is nóg niet gezongen.

[Wie houdt de luister van het kind verscholen]

Wie houdt de luister van het kind verscholen
In diepten diep als oceaan en meer?
Sliep zó de parel aan mijn hart bevolen?
Waar schoonheid was brak bloesem telkens weer.
o, Hunkerend hart, wie kan de tijd weerstreven,
De gang der jaren en het kleed dat slijt?
De liefste namen staan in sneeuw geschreven
En aller dingen kern is smart-gewijd...
Wie houdt de luister van het kind verscholen
Dat diep in mij en aan mijn schouder schreit?
De Zuidewinden klagen als violen -
Er zijn géén grenzen aan mijn eenzaamheid.

[En wie bestond het op zijn aards bestaan]

En wie bestond het op zijn aards bestaan
Hooghartig neer te zien als op zijn handen?
Wie onzer las, herlas onaangedaan
't Verweerd journaal van zinken en verzanden
En buigt het hoofd niet zwijgend naar de schoot? -
Op dood en leven hebben wij gezworven;
De dagen werden kruimels van ons brood
Of liggen dood als bijen voor de korven;
De roem die wij behaalden is gering,
Een hand vol as, het deel dat wij vergaarden;
Slechts 't smeulend vuur van een herinnering
Bewierookt ons met najaar en met aarde...
o, Wie bestaat het met hooghartige kijk
Op zijn bestaan te zien als op zijn handen?
De blinde vogels van een eeuwig rijk
Roepen ons áán - en onze schepen stranden.

[Sneller dan water is mijn tijd verlopen]

Sneller dan water is mijn tijd verlopen,
Maar onvergeten als een schatrijk pand
Slapen de dagen en, met deuren open,
Houd ik de wacht bij hen en schrijf in zand
o, Keer op keer verwaaid! hun liefste namen:
Der kinderen die met bijen in de mond
En met een tortel aan hun schouder kwamen;
Der knapen, o, Tobias met de hond,
Der jongelingen met de hoed vol pluimen
En in hun overhoop met de Engelen Gods
Steeds zegezeke, met geheven duimen;
Van Prometheus gekluisterd aan de rots
En dag aan dag verscheurd door de adelaren...
En nu? - sneller dan water vliedt de tijd
En morgen, avond sneeuwt het in mijn haren;
De vogels keren in ter eenzaamheid,
En grote winden huilen uit hun sponnen:
En waar, waar berg 'k mij, die mij overal verraad,
Voor 't kranke licht van aldoor kranker zonnen -
Waar dan in U, God, dit verweerd gelaat?

[Geen land hoe ver of 'k maakte verre reizen]

Geen land hoe ver of 'k maakte verre reizen,
Geen zee zo diep of 'k ging erin teloor,
Tussen de wijzen ging ik als een wijze
En onder dwazen voor een dwaze door;
Waar dichters zongen heb ik niet gezwegen
En om mijn zin te geven aan de waan
Ben 'k hoger soms dan leeuwerikken stegen
In een tumult van licht en lied vergaan.
Ik was een kind van sproken en verhalen
Dat, dronken van de bloesem van de vlier,
Te paard zat in de nok der kathedralen
En op de stenen rug van een voorwerelds dier
De bladeren en fonteinen hoorde ruisen
Van ene wereld wonderlijk en diep
Waar nog de dichter in mij in de kuise
Omhulling van zijn eerste onschuld sliep,
Vóór hem - o rijk van droom en van genadel -
Verscholen in de omhulling van zijn lied,
Maar evenzeer weer door zijn zang verraden,
Het Leven levend aan de Dood verried...

[Mijn voorhoofd staat met zweet en as beschreven]

Mijn voorhoofd staat met zweet en as beschreven:
Boven de ogen van een sneeuwwit vuur
Staat het, o avond, tot uw kus geheven;
De vogels klagen in het bleek azuur
En stemmen stijgen uit het dal der aarde.
Er is geen roep waarin 'k mij niet herken,
Geen klacht die mij niet allereerst bezwaarde,
Geen enkel heimwee dat ik zelf niet ben
Naar goudeilanden, witte koninkrijken
Als sneeuw gesmolten in een kinderhand,
Toen nog mijn leven sliep als water tussen dijken,
En nog mijn adem sloeg als golven aan een strand.
Het liefste ging teloor; herinnering wil keren,
Zwerft klagend om als een verschrikte zwaan;
Haar zang verbreekt de tijd, de wind speelt met de veren
En uit een hoge wolk ziet God mij donker aan...
Mijn voorhoofd staat met zweet en as beschreven
En boven de ogen van een kwijnend vuur
Houd ik het zwijgend naar Zijn kus geheven
Totdat ik overvloei in Zijn Natuur.

[Aan wensen rijk, een leven lang beleden]

Aan wensen rijk, een leven lang beleden,
En aan vervulling immer even arm
Hield ik mijn hart, broeïnest van ijdelheden,
Met heel de adem van mijn wezen warm;
En nu mijn dagen korten, mijn gedachten
reeds schuil gaan met de vogels in het groen
Blijf 'k, in deez' bloesemende voorjaarsnachten,
Mijn geest nog spannen op een rijk seizoen;
Want wie ten eind' toe van verwachting zwanger
Zijn hoop niet prijs gaf op een hoger lot,
Zal zijn vroom loon niet missen, meen 'k, en zanger -
Eenmaal zijn lied voleindigen in God.

[Avond des levens die uw schaduwbeelden]

Avond des levens die uw schaduwbeelden
Mij tegen-werpt waarin het licht verslaapt
Dat gisteren warm nog met mijn vingers speelde:
'k Heb stuk bij stuk mijzelve saamgeraapt
Om, als de dagen uit mijn handen stromen
En op mijn tong mijn adem stolt tot ijs,
- Eens bouwheer van een klein heelal van dromen -
Een stomme steen te zijn aan Gods Paleis.

[De mens, steeds even groot als zijn gedachten]

De mens, steeds even groot als zijn gedachten
En even klein ook als zijn wensen zijn,
Bouwt hier zijn rijk uit dromen en verwachten
En beeldt zijn land van herkomst na in 't klein;
Hij heeft zijn God of goden die hem horen
En staat voor hem in klei en licht gekleed;
Maar waar de dagen rond zijn voeten gloren
Verschuilt de nacht zich achter hem in leed.
Ik heb mijn rijk geschapen, hoeveel maal?
En hoeveel maal ging wéér een rijk verloren
En zat onttroond ik, koning, in mijn zaal
En blies de dood op zijn gebeent' de horen?

[Als in dit land de koekoek zich doet horen]

Als in dit land de koekoek zich doet horen
Achter het scherm van schemering en dauw,
Ontwaakt het hart en wordt het lied geboren
En pril ontluikt een princelijke gouw
Met weiden, bossen, bloesemende gaarden
In gulle pracht en kostelijke praal.
De kluizenaar neemt als man van adeldom en aarde
Zijn brood aan van de raaf en nut zijn geestelijk maal
Bij de oever van de beek die, nog beslagen
Van sluimering en schaduw, spoedt door 't dal;
De hemel glinstert in de meidoornhagen
Waar God zich spiegelt in een waterval.
Slechts dichters zien wat andren zelden schouwen
Tenzij zij uit Gods geest gevoed zijn en geteeld -
Dichters en heiligen: - o, niet van schone vrouwen -
Maar Schoonheids rokkenjagers in het beeld
Van die haar hart aan Einde en Oorsprong voedde
En vóór de sterren rees aan onze trans...
Neem onze harten, bid ik, brandend in uw hoede
En geef aan onze droom uw virginale glans.

[De zware pracht van ene vruchtentak]

De zware pracht van ene vruchtentak
Die brak, heb ik u voorgebroken,
U één voor één de vruchten toegestoken -
En hoor nog eens de woorden die ik sprak:
'Gij zijt mijn vruchtenboom, mijn loverdak;
Mijn schaduwtent staat hemelwijd gespannen,
Mijn rustbed ligt bij bronnen uitgespreid'.
En in de kring der wetgeleerde mannen
Die met gekromde rug de last der letters dragen,
Zing ik uit volle borst uw heerlijkheid -
En prijs en prijs en prijs uw welbehagen.

[Ik had uw dag geroken en bij rozen]

Ik had uw dag geroken en bij rozen
Die wemelden aan menige trotse tronk
De balsem ingeademd van uw pronk
En u een naam gewijd, o nameloze,
Die gaat en komt; die wijkt voor vragende ogen
En plots verschijnt voor wie niet wacht of weet:
Met hoge tred en sierlijk opperkleed
En met de glans van hemelen omtogen...
o, Hoor mij aan, daar waar ge' u houdt verscholen
En de iris van uw blik mij tegenwenkt
Vanuit de dauwdrop die de hommel drenkt
In 't zuiver hart der blauwe bosviolen;
Geen schroom beweegt dit naderen en wijken,
Dit schuilen niet of helder handgeklap
Opeens der eksterroep uit dronkenschap
Van loverstruiken die van wind bezwijken, -
Maar willekeur, maar tyrannie van zinnen
Als gij 't onnozel schaap dat naar u blaait
Uw schelp reikt, maar de grauwe ezel slaat
Van wie uit zon en maan u lofzang spinnen.

[Nu gaat Maria door het morgenuur]

'Agrestis enim tum musa vigebat'

Nu gaat Maria door het morgenuur;
 Langs deze paden treedt zij door 't azuur -
 Azuur zelf als de paden nog, als wilg en berk;
 't Is een oud beeld van: de ochtend is Gods kerk,
 Maar God zij mij genadig! - alles bidt:
 De nachtegaal die op mijn vinger zit,
 De krekkel in mijn oor, dit schrill plezier,
 De moerbeiboom, de meidoorn en de vlier,
 De hemel, aan mijn schouder, virginaal -
 O, bidden is àl wat ik ademhaal...

Tussen de dorenhagen gaat de Maagd
 Over de velden waar de morgen daagt
 In boterbloemen en renonkels, in
 De staart der pauw en in het web der spin, -
 Door dit azuur dat koel als water is
 En toch vol vuur reeds, vol geschiedenis
 Van vlinders, bijen, zoete vogelschal,
 Vol bos en beekgeruis, vol waterval
 Naar 't slingerende zilverlint der Maas
 Rond de versteende voeten van Servaas...

Maar 'k schouw Haar niet; geen enkel hoe of van
 Weet ik Haar na te wijzen, vrouw noch man;
 Alleen verlore' in 't ijl en grauwwuist
 Van schemer, maar de kruin alree gekruist
 Met zon, de toren met de klok bedaard
 En droomziek bij de oude loofboom 't paard
 Van Anselm dat daar stram en zwaar van nacht
 De slagboom schuurt en trouw zijn meester wacht...

Hoe zag ik haar op 't heetste van de dag
 Toen dit wijds land in stilte en sluimer lag

En zij voorbij schreed langs de witte muur
 Vol rozenwiegeling en trossels vuur?
 Als de Madonna met de Erwtbloesem,
 Of bijna wuft met hoge, spitse boezem?
 Bij rijke overdaad toch ingekeerd
 Als de Allerreinste, smartelijk vereerd
 Door boerenjongens met te dikke lippen -
 Veel te bekoorlijk op haar kleine trippen?
 Of zò misschien: het Kindje op de knie
 En 't diepst van al Gods eigen melodie
 En cither in dit uitverkoren land? -
 Ik weet het niet; ik spreek in onverstand:
 Ik zag haar niet!

Hoe loom word ik, o dalen,
 Bij dit doodstil en loodzwaar ademhalen
 Der aarde, en hoe zwanger van een vuur
 Nu, stomme heuveltoppen, bij dit puur
 Verstild hoog staan dier maagdelijkste Vrouw
 In 't zenith van de dag, in 't blauwste blauw
 Dat mij verblindt!...

Maar toen de avond aanwoei in de wind
 Met plukken wol en roze schapenvachten
 Zag ik het beeld van vóór de sterrenachten:
 Het Kind van voor de Oorsprong en de Vrouw;
 Ik zag haar als de moeder van de dauw
 En als de bloem der kinderen na de Mis,
 Als witte adem in de groetenis
 Des Engels op de lippen van mijn volk,
 In banderol, in wimpel en in wolk;
 En 'k zag haar boers haast, klein en teder wonder
 Van schroom en minzaamheid en bijstand, onder
 De neteldoek: de Dienstmaagd van de klok

Met kalme spoed, met opgeschorte rok
Zich huiswaarts spoeden van haar nicht Elisabeth...

En 'k sprak: 'ontvangen zijt gij zonder smet'
En volgde vol ontzag Haar tot haar woning
Die aan de avond stond: een korf vol honing,
Een mand vol brood, een vensternis vol licht -
En schreef voor Haar dit Maaslands Meigedicht.

[Leer mij de onschendbaarheid van uw gave]

Leer mij de onschendbaarheid van uw gave,
O, Schoonheid, in wier blik ik God begroet:
Der Liefde vaderland, der wereld haven;
Want zalig hij wiens deel gij zijt en goed;
Die, worm, zich in uw kern weet in te graven:
In die onscheidbaarheid van Vuur en Gloed
Waaraan de hemelen zich maatloos laven!

[Nacht, toen het vuur niet uitging in de rozen]

Nacht, toen het vuur niet uitging in de rozen,
Wek mijn verbeelding, houd uw dichters waak
Bij Haar ontslapen, nacht der namelozen
Die toezien hoe de goddelijke vaak
Haar willoos maakt en Haar te kleine handen
Een doelloos hoopje sneeuw nog in Haar schoot.
Een stem zegt: Dochter; Moeder, zegt een Ander
En als een Derde: Bruid zegt, staart zij groot
En juicht haar hart op cymelen en fluiten
De hemel toe. De nacht krijgt een verschiet.
En die daar op de drempel knielen buiten,
De namelozen, zingen een nieuw lied.

[De wereld schrok van die sublieme roof]

De wereld schrok van die sublieme roof
Toen, na de licht-stort der gevleugeld-snellens,
De stoet der Serafs met Haar opwaarts stoof
En door de wolken nog een klank van schellen
De ziel geboeid hield aan een steil Geloof...
Een zucht dan weer streek moe door loof en aren,
't Gevogelt weer hernam zijn vlucht en lied
En wij, die landen ver gekomen waren,
Wat konden wij dan, zwaar van zoet verdriet,
Elkaar als kinderen in de ogen staren
En zingend keren, elk naar zijn gebied?

[Toen zij dan in een goddelijke slaap]

Toen zij dan in een goddelijke slaap
Der wereld en der blikken werd onttogen,
Stond God daar in het wezen van een Knaap
En vroeg de kring: Wie zoekt gij dus met de ogen
Waar 't hart slechts volgen kan? -

En iemand zei,
Het hoofd belérend naar de Knaap gebogen:
Zij voer omhoog, ons hart mêê in haar zij'.

I

Druiven van Elis, die van u bedronken
De liederen hoort van Troas' ondergang,
Voelt in zijn geest het goddelijk vuur ontvonken
Dat dichters wijst; en boordevol gezang
Streeft hij de olmomplante' Olympos toe, der goden
Verheven zetelplaats en aller wijzen wieg
En volgt, verloren in de droom der grote doden,
De blinde Homeros in 't licht van Hadewych.

II

Klassiek van geest, maar reeds bedwelmd dier lente
Die uit de steengrond brak van Gods verruk'lijk jaar,
Werdt, Griekse Vaders, gij de bloesemende enten
Aan d' oude stam die van vervulling zwaar
Met wijsheids ademzucht de ganse aarde wijdde
Toen 't hert van Artemis onthutst door 't fluitgeschal
De kop ter knie der Maagd der Maagden vleide
En Orpheus met zijn lier de weg vond naar de Stal.

III

Zó, wat hier Vondel zong van bijen en van rozen
Was, Vaders, slechts de naklank van uw stroom
Van melodieën, ruisend in de bodemloze
Afg rond der eeuwen tussen Wieg en Boom;
En daar waar Ayschylos zijn noodlot zag doorschonen
Rezen, bezielde wacht en mateloos bekoord,
De goden Hellas' in hun spraakgeworden stenen,
Hun tempels vol van Plato's Stemgeworden Woord.

IV

Onzegbaar groot komt dit Geluk mij voor
Waarvan geen talen spreken van 't hoe zoet,
Hoe diep en duurzaam: Heil, waarvoor de voet
Van wie 't beseft al 't and're stoot te loor;
Want wie beseffen mag heeft reeds zijn wit
Getroffe'en, boven Dood en Tijd gesteld,
Verwijdt zijn blik zich reeds op hemels veld -
Verwijlt de ziel in 't nameloos na-dit.

V

Niets wat voorbijgaat kan de hunker stillen
Der U gewijden; aardse liefde stuit,
Hoe zoet, hun opvlucht niet; hun maatloos willen
Streeft roekloos boven alle goeden uit
Tot U, in Wie, hoe weerloos nog gebonden
En loom van aarde, zij reeds ademen en zijn,
De dood niet achtend in de flitsende seconde
Van uwe zwarte, aardse Cherubijn.

VI

Als blinden tasten wij - o, vizionaire Breughel! -
Door diepte en donkerte van Wereld en van Tijd;
En waar 't verleugend brein geen houvast vindt of beugel
Roept in zijn hart de dwaas dat Gij, o God, niet zijt;
Maar als angstwekkend Gij uw Paarden zonder teugel
Verdelgend door de akker onzer wanen rijdt:
Dán Liefde, Adelaar, dek hem nog met een vleugel
Die dan het luidste om Jesus Christus krijt!

VII

Altijd dit heimwee naar u, grijze Kathedralen:
Vaders van onze geest in wier subliem gebeent'
De nood om God extatisch staat versteend
En 's mensen Hooglied zingt in stomme materialen;
Verbrijzeld ligt de Hand die u deed ademhalen,
Maar 't is de Geest, die eeuwig door uw ruimten zingt,
Waarom ons heimwee huilend rond uw torens kringt
En 's harten duif, bedrukt, verkleumt in uw portalen.

VIII

Leven we aan 't eind dan van onze idealen
En zweren wij nog slechts bij munten en metalen? -
Dat spoedig dan Gods Vuur sla' door het dak
Der wereld - o sublieme kathedralen! -
Eer wij dit zielsverraad zó duur betalen
Dat straks, bij 't rinkelen der schijven in de zak,
Wij eindigen met Judas ààn de tak
In plaats van met Zachaeus áf te dalen!

IX

Wanneer die stapelplaats van schedels en skeletten
U, mensheid, nòg ter dood toe niet benauwt,
Wat zal de Mammon en de Moloch dån beletten
- Afgoden als de wereld schier zo oud -
In uw vreemd bloed hun jachten voort te zetten?
Want dorst naar bloed was immer dorst naar goud
En wat vermogen menselijke wetten
Als u 't gekruisigde gebaar der Liefde niet weerhoudt
Zelfs god'lijk Bloed tot munten om te pletten!

X

De spot der spotters maakt hij niet te schand',
Hij keert de rug naar 't hoongelach der bozen
En schrijft en schrijft in sterren, vuur en zand
Zijn raadsels uit waarbij in ademloze
Verwondering werelden op en ondergaan -
En waar mijn keel schreeuwt om een snelle Wreker
Doet schrijvend hij mijn onverstand verstaan:
Onmetelijk als hij-zelf is ook zijn beker.

XI

In de armoe van mijn geest heb ik betracht
De jammerlijke leegheid mijner handen
En tot gebed hen voor U saamgebracht:
Scheppingen van Uw Geest, doch niet ten schande
Maar tot verheerlijking én tweelingbroers:
Erbarm u hunner om de allene gave
Van deze ziel die, wilde duif, haar koers
Uit hen neemt pijlsnel naar Uw verre Haven.

XII

Aan uw groot hart zal luid mijn klein hart slaan
Al gaat zijn slag in uw gedruis verloren;
Want uit Uw Zee, van eeuwigheid geboren
Zal ik eens in uw oceaan vergaan
En druisen mij nog in uw dreuning horen
Waar alle zonnen in u ondergaan.